

**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. præceptum, ac
de Abortu

Sporer, Patritius

Salisburgi, 1711

Sectio VI. De Impudicitia intern & externa, cordis, oris, aspectûs, & tactûs.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55333](#)

tur se voluntariè polluisse, præter objectum cogitatum vix aliquid interrogandum erit.

SECTIO VI. & ultima.

De Impudicitia interna, & externa.

Seu

Cordis, oris & aspectus, ac tactus.

SUMMARIA.

- 662. Quid & quale peccatum impudicitia cordis? scilicet
- 664. I. Cogitationes impure?
- 665. II. Delectatio morosa?
- 666. III. Consensus impudicus?
- 667. Quid, quando, & quale peccatum impudicitia oris, senturia loqui, cantare, legere &c. vel 669. audire?
- 670. Aspectus turpium potest esse mortaliter illicitus. I. ex objecto.
- 671. II. Ex intentione aspicientis, &
- 672. III. Ex periculo præviso.
- 674. Sicut tactus, oscula, amplexus possunt esse mortale, tripliciter,
- 675. I. Ex ipso objecto.
- 676. II. Ex intentione, &
- 677. III. Ex periculo animadverso.
- 680. An quando, & quale peccatum, tactus, oscula, amplexus, I. honestatis?
- 681. II. Necessitatis?
- 682. III. Curiositatis, vel levitatis?
- 683. IV. Voluptatis vel delectationis gratia? ubi quid delectatio hererea: sensibilis?
- 685. Delectatio venerea voluntariè habita semper est peccatum mortale.
- 686. Sensibilis tantum per se solum veniale.
- 687. Per accidens tamen sapissime mortale.

668 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*

688. Imò semper mortale circa obiectum per se turpi
obscenissimum.

690. In re venerea deliberatè & directè intenta nra
tur parvitas materia;

691. Bene verò in re venerea indirectè tantum scien-
tia.

692. Resolvuntur casus variis communiter contingentes
Uique ad n. 689.

662 **I**mpudicitia dicitur voluntaria occupatio
tentiarum circa res venereas, seu circa pro-
vocantia ad libidinem voluptatis gratiā. Eius
modi autem impudicitia, & impudica occupa-
tio sit vel in potentiis internis: intellectu, vo-
luntate, phantasia, appetitu sensitivo; vel ex-
ternis, ut aspectu, loquela, tactu & amplexu;
generatim quatuor modis, scilicet cordi, vi-
as, & tactu. Explico sigillatum.

§. I.

Impudicitia cordis.

663 **E**ST voluntaria occupatio mentis, seu po-
tentiarum internarum, nimirū phantasie
& appetitus, intellectus & voluntatis circa re-
turpes, & ad libidinem provocantes voluptatis
gratiā: Et vulgo numeratur triplex, cogitatio,
delectatio, consensus. De quibus ex professo
late in materia de peccatis, p. I. *Decal. c. 6. po-*
rum; accipe summatim.

664. I. *Cogitatio*, vel imaginatio rerum obsec-
narum voluntariè assumpta, admissa, continen-
ta seclusò omni bono fine, ex mera curiositate
vel levitate practicè ordinariè sunt peccata mo-
talia.

talia ob præsentissimum periculum labendi in gravius peccatum, utpotè delectationem, vel consensum turpem, aut in ipsum opus. Juxta communem DD. Quod si verò assumantur, eisque immoretur ad malum finem operationis, vel delectationis in honestæ, atque sic actu conjunctæ sint cum consensa vel in opus turpe, vel saltem in delectationem morosam venereum, tunc coalescunt in unum peccatum cum ipso consensu & proposito, vel delectatione turpi, ut seorsim non sint exprimendæ in confessione, sed sufficiat dicere: consensi in tale opus turpe, vel delectatus sum morosè de tali opere tu: pi toties, &c.

II. *Delectatio morosa impudica est simplex*

complacentia in delectationem venereum ex re turpi cogitata consurgentem absque animo illam perficiendi: & hæc sive absoluta, sive conditio- nata sub quacunque conditione non subsistente, semper est peccatum mortale, ut jam toties in culcatum, & probat communissima DD. in di- eta materia. Et reducitur hoc peccatum de- lectationis morosæ venereæ ad diversas species ex- ternas luxuriæ, utpotè fornicationis simplicis, adulterii, incestūs, sodomiæ, &c. juxta ratio- nem objecti, seu materiæ cogitatæ in tali de- lectatione, si tamen talis circumstantia attendatur, & intendatur in ipsa delectatione morosa, quod certè rarum. Undè qui morosè delectatur de li- gata, consanguinea, vel sacra persona, præcisè ut femina pulchra est, nullam habet rationem

talis

670 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*
talis circumstantiæ, ut ordinariè fit, commi-
actum simplicis fornicationis mentalis, ne-
ea circumstantia personæ cogitata necesse
erit explicanda in confessione, ut alibi jam
ratum. Quòd si denique complacat vel con-
sentiat præcisè in ipsam delectationem venere-
am exurgentem absque cogitatione ullius obje-
cti vel complicis (quod certè etiam raro) non
erit propriè loquendo delectatio morosa, sed
simplex impudicitia reducenda ad speciem mo-
litie tanquam inchoata pollutio, ut paulo sup-
riùs notatum.

666 *III. Consensus impudicus* dicitur propri-
qui fertur in opus ipsum turpe, & est actus re-
luntatis efficax propositi, vel desiderii perpetua-
di opus aliquod turpe, adeoque absolutus semper
est peccatum mortale; quin etiam condicione
tus sub conditione practice non auferente mali-
tiam actus, juxta latè dicta in materia de pecca-
tis. Est autem peccatum mortale ejusdem spe-
ciei cum ipso opere turpi perpetrando, unde tor-
sunt ejus species, quot sunt species externa le-
xuriæ, ut suprà initio Tractatûs annotatum est.
Intellige autem dummodò circumstantiæ spe-
ciei mutantes sint cognitæ, & attentæ per in-
tellectum, etsi à voluntate minimè sint intenta
contra quam modò dictum fuit de delectatione
morosa. Ratio disparitatis sæpiùs indicata est
quia actus internus inefficax (uti est delectatio
morosa) fertur in objectum præcisè, prout ob-
jectivè proponitur per intellectum, ideoque in-

cilè abstrahit à circumstantiis annexis, quamvis cognitis; at verò actus internus efficax propositi, vel desiderii tendit in ipsum actum externum prout sicut à parte rei, ideóque non potest abstrahere à circumstantiis annexis, sed volens actu n externum v. g. peccare cum ligata, contanguinea, &c. necessariò etiam vult circumstantias annexas cognitas.

§. II.

Impudicitia Oris.

Turpiloquium. Turpia loqui, turpia can-⁶⁶⁷
tare, legere de rebus venereis, vel ad libi-
dinem provocantibus venereæ delectationis gra-
tiâ, seu cum delectatione circa ipsas res turpes
narratas, cantatas, lectas, vel cum animadverso
periculo consensûs in delectationem venere-
am, vel ipsum opus aliquod turpe (quò etiam
spectant litteræ amatoriæ, & libidinosæ inter
personas solutas) utique est mortale peccatum,
mortalem scilicet malitiam sumens à fine mor-
tali luxuriæ: juxta communissimam DD. cum
Navarro c. 15. n. 14. Sanchez lib. 9. matrim.
disp. 44. n. 38. Layman. l. c.

Quòd si tamen ejusmodi turpia dicantur,⁶⁶⁸
narrentur, cantentur, legantur non cum delecta-
tione libidinosa circa ipsa objecta turpia, sed ex
aliqua levitate, curiositate, aut alia delectatione
non libidinosa, ex joco, recreationis, vel tem-
poris fallendi gratiâ, aut delectatione tantum
speculativa ob suavitatem, vel artificium Poësis,
mirabiles modos, vel inventiones circa talia

Gra.

C secluso semper periculo consensu libidinosa
culpam saltem veniale non excedent: ut co-
nes fateri debent. Ubi tamen merito adverti-
tas apud Tambur. l. 7. c. 8. §. 4. convinci pli-
mos captare, ac consentire in delectationem libi-
dinosam ipsarum rerum turpium subpraece-
tu artificiosæ propositionis, cantilenæ, nōcæ,
&c. quando carmina vel cantilenas magis arti-
ficiosas de re pia fastidiunt, vel recusant, un-
dius verò excipiunt de rebus turpibus. Con-
vinci item delectatione libidinosa ferri eum, fre-
quentius & libentiū loquitur de occu-
partium corporis, & rebus ad eas partes pen-
tentibus, quam de aliis rebus. Denique simili-
peccati argui, qui metaphoris rerum turpium
gaudent, qui facile dicta detorquent ad dicta
turpes sensus, quamvis enim hæc sèpè exca-
sentur ab inadvertentia, vel quia objecum, de
quo agitur, non est adeò obsecenum, sèpè ta-
men, quia deliberatè procedunt ab affectu ad res
turpes, à mortali non liberantur.

669 Denique ad impudicitiam oris debet etiam
revocari impudicitia aurium: audire enim vo-
luntariè turpia causâ delectationis venerea, cu-
m periculo consensu in talem delectan-
tem, aut ipsum factum, vel peccatum aliquod
gravius turpis operis, similiter peccatum mo-
rale est, & præter proprium peccatum, faci-
potest accedere peccatum alienum scandali, si
placere signifiques, quo talia loquentes magis

licis; vel confirmas: vel si facile possis, vel etiam ex officio tenearis, tamen ejusmodi turpiloquia non prohibeas, impedias, abrumpas, aut saltem vultu, gestuque tibi displicere significes, vel loco abeas.* Secus est si ejusmodi audias ex levitate, curiositate tautum, secluso periculo consensu turpis, aut non impedias, cum facile non possis. Placet judicium Tamburi cit. §. 4. in fine dicentis: *Si aliis loquentibus, tibi illud turpiloquium, vel impura cantilena displiceat, seu non plateat, nec tamen loco discedas, nec eos reprehendas obraborem, immo etiam si (secluso scandalo, & animo de illo peccato delectandi) rideas, vel quid simile facias: te non accuso peccatis mortalis, quia ipsa erubescens non contemnenda ratio est pro tua excusatione.* Hæc ille.

§. III.

Impudicitia aspectus.

A Spectus impudicus rerum turpium libidi-670 nosus & mortaliter illicitus esse potest tripliciter, ex objecto, ex intentione, ex periculo.

1. *Ex objecto aspecto*, quod in se valde turpe est, & notabiliter apud plurimos ad libidinem provocans, seu influens in commotionem illam libidinosam. Sic mere deliberatè 1. & seriò aspicere alios actu coēuntes (non item coēuntia animalia secluso affectu ad libidinem) 2. Aspicere membra pudenda alterius personæ diversi sexus, ut vir sœminæ, aut fœmina viri, seclusa vera necessitate, qualis est in Medico,

PARS IV. SACRAM.

Uu

vel

674 Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.
vel Chirurgo, aut Infirmario ad medendum
istis partibus &c. 3. Aspicere personam alterius
sexus totam nudam deliberatè & serio, vix
quam à peccato mortali excusari potest ob
ximè præsentissimum periculum libidinis, argu
consensu libidinosi. Secùs dicendum fore, u
eiusmodi inspiciantur vel indeliberate ex
proviso, vel ex levitate valde obiter & brevi
ter, vel etiam (ut placet Tamburino cit. 43
num. 3.) ex loco valdè remoto; aut per ve
opacum: tunc enim non erit nisi veniale, quia
sic non adest periculum ad ulteriore libidinem.
Eadem ratione nudam personam ejusdem faxi
aspicere, si sit valdè puerilis, Tambur. iudic
cum aliis recte censem esse tantum veniale, quia
hoc ex se non multum excitat ad venerem.
Plures casus adferam in fine infra, ubi de par
tate materiæ.

671 II. Ex sola intentione aspicientis libidin
sa. Cùm quis scilicet ex intentione ventrez de
lectationis captandæ seu ex actuali affectu ad lib
idinem aspicit aliquid, etiamsi de se non ita rapi
pe, v. g. faciem, pectus, ubera foemina, unquam
mortale peccatum erit ex vi intentionis libidinis
sæ: maxime secutâ, & voluntariè acceptata per
delectatione venereâ, cum commotione spiritu
um generationi servientium: ut cum Navas
cit. c. 16. n. 11. notant omnes passim. Peccatum
ergò mortaliter mas & foemina soluti alterutram
eiusmodi lascivis aspectibus ad delectatione
veneream, vel ipsius copulæ desiderium eu

Sect. VI. De Impudicitia. 675.

tantes: juxta illud Matth. 5. *Qui viderit mulierem &c.* Cæterum cum quis aspicit mulieres affectu venereo sistendo in delectatione morosa sine progressu ad eas concupiscendas efficaciter ad copulam, meritò censet Tambur. lib. 10. De calogi c. 3. non esse necessariò in confessione explicandas circumstantias perlonarum, eadem ratione, sicut de ipsa delectatione morosa modo dictum fuit; quia etiam tunc tota delectatio videtur interius consummari. At si easdem venereo affectu etiam tangat, quia tunc actus exterior consummatur, utique esset personæ conditio exponenda.

III. *Ex solo periculo præviso, vel adverso* 672
libidinosi consensùs, ut cùm quis ejusmodi objecta turpia, seu minus honesta, et si seclusa actuali mala intentione venerea, solâ levitate vel curiositate ductus deliberatè tamen & seriò aspiciens prævidet jam insurgente turpi commotione periculum consensùs in eam delectationem impuram, vel ipsum opus aliquod turpe, nec tamen ab aspectu cessat, utique jam peccat mortaliter ejusdem speciei luxuriæ peccato, cuius proximo periculo se tciens volénsque exponit, ut apud omnes in confessio est.

IV. Cæterum seclusis istis tribus, *objecto per* 673
se valde turpi, intentione impurâ, & peri-
culo consensùs in delectationem venereum,
vel opus aliquod turpe, se ipsum vel alios, viros,
vel fœminas ex curiositate, vel levitate tantum
inspicere, non nisi veniale erit, & iusta causâ ne-

676 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*
cessitatis, vel utilitatis utiq; ab omni peccato
cusatur; quinimò, se ipsum etiam circa pudic
da intueri plerumque veniale tantum est; quia
hoc non ita ad libidinem provocat, sicut aperte
pudenda aliorum, maximè diversi feni
Denique juxta dicta èdem ratione dicores
dum est de iis, qui legunt libros de rebus turpi
bus ex professo agentes; qui serio inspicimus
cturas valde obscenæ; qui spectant communia
valde turpia repræsentantes; si enim ita faci
cum voluntaria delectatione libidinosa, vel
animadverso periculo consensùs in ejusmodi
lectationem, vel opus turpe, liquido peccare
mortaliter. At seclusa tali turpi delectatione
ejusque periculo, ex sola levitate, vel curiositate
talia agere, venialem culpam non excedet, dum
modo semper absit periculum consensùs turpi.
Sed heu in re lubrica, quam frequenter ad
Cæterum de ipsis scribentibus libros turpes
pingentibus picturas inhonestas, histrioibus
obscena repræsentantibus, eos saltem ratio
scandi peccare mortaliter, & vix unquam
mortali excusari posse, habet communis sententia
via in materia de charitate, & scandalo.

§. IV.

Impudicitia Tactus.

674 **I**mpudici tactus, oscula, amplexus, eodem
do libidinosi, & mortales esse possunt triplo
ter, ex objecto, ex intentione, & ex periculo
& quidem longè majori ratione, quia longe
fervore

fortius ad libidinem provocat & irritat tactus, quām asperitus tantum, tangere enim proximiūs ordinatur ad libidinem, magisque venerem, id est, spiritus generationi servientes commovet, majusque periculum ingerit foedae libidini servi-
andi, quām solum aspicere. Itaque

I. *Ex objecta ipso tangere deliberatē & seriō* 675
partes in honestas alterius personæ, sive ejusdem, sive diversi sexus (seclusa verā necessitate v. g. medendi) semper est mortale; etiamsi delectatio venerea per se directe non intenda-
tur, sed ex sola levitate, vel curiositate fiat; ob rationem dictam; quia nimis id ex natura sua nimium & proximè libidinem provoca: & gra-
vius peccatum est, si tactus fiat inter personas ejusdem sexus, quām diversi: quia tunc ad gra-
vius peccatum naturā suā disponunt, ut recte notat Sanch. lib. 9. matrim. disp. 46. n. 18. Sed dixi: *deliberatē & seriō*, nam Sanchez cum aliis *ibidem* n. 12. admittit hīc aliquam levitatē & jocum excusantem, de quo infra. Dixi etiam: *alterius persona*: nam tangere se ipsum in partibus verendis etiam ex sola levitate (seclusa mala intentione & periculo) culpam venialem non excedit, quia tactus suarum partium non est tam excitatus ad libidinem, sicut tactus aliorum: atque omni culpa vacabit, si ex rationabili causa fiat ob obviantes necessitates, aut etiam (ait Tambur. §. 2. n. 4.) ad calefaciendas manus.

II. *Ex intentione*. Tangere partes quaslibet, 676
stiam minimè in honestas, ut faciem, brachia,

U u 3

pedem

678 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*
pedem mulieris cum intentione captandi delectationem libidinosam, aut animo le, ut personam provocandi ad libidinem vel opus pe, liquidò etiam mortale est, ex fine mortaliter malo; atque circumstantia personæ sic libidinosa sè tactæ in confessione explicanda est, ut jam supra de aspectu impudico innui. Quare unde legendi & intelligendi sunt DD. *Cajetan. Nevar.* alii, quando dicunt: leviter tangere manum mulieris, digitum intorqueret, pedem petere mere, &c. esse veniale: intelligendi sunt scilicet mala intentione libidinosa. Quis enim prementem vel levissimè manum, vel pedem mulieris, si fiat ex deliberaçō affectu libidinoso ad delectationem venereum vel ipsam copulam mortaliter peccare?

677 *III. Ex periculo animadverso* consentienti in delectationem venereum, vel opus turpe, si inter tangentum, osculum, amplexum foeminam vel masculum, exurgente cum commotione libidinosa advertas periculum consensu turpis, nec desistas, utique peccabis mortaliter ejusdem speciei peccato, cuius periculum exponis. Unde à mortali excusari non possumos, oscula, amplexus, & tactus ejusmodi periculose facti ob delectationem sensibilem persistentem in ipso osculo, amplexu, vel contractione affectata: & maximè si fiant cum ardore & mora, replicatis diu in ore osculis, guttis, lingua unius alterius ore exceptâ, etenim, & omnino adverti deberet ab ipsis prae-

tissimum periculum consensū libidinosi saltē in delectationem veneream indē inseparabiliter enascentem; & mirum esset, si non sequeretur consensus ipse. Atque hoc sensu rectissimè intelligitur damnata illa propositio infrā adferenda.

IV. Denique seclusis his tribus, tactus, oscula, amplexus etiam inter solutos, vel non nisi peccata venialia erunt, si otiosè ex mera levitate fiant: accedente autem justā causā, omni culpa liberabuntur: quæ quidem omnia hactenùs dicta in his terminis apud omnes certissima sunt. Latent tamen adhuc gravissimæ difficultates, & scrupuli difficillimi. Ut ergo in re usquequāqua frequentissima, dicta melius intelligantur, pono unam & alteram specialem quæstionem.

QUÆSTIO I.

Quotuplex potest esse delectatio in impudicitias tactibus, osculis, amplexibus, vel etiam aspectibus.

Tactus, oscula, amplexus, sicut & aspectus, cogitationes, imaginationes de se sunt tactus omnino indifferentes, possintque fieri vel boni, vel mali moraliter, juxta bonum vel malum usum, vel finem, ad quem referuntur. Unde varie & quatrupliciter potissimum possunt distinguui tactus, oscula, amplexus; honestatis; necessitatis; levitatis; vel curiositatis; & voluptatis seu delectationis alicujus captandæ gratiæ. Percurro breviter singula.

I. Honestatis.

680 **T**actus, oscula, amplexus honestatis dicuntur, quæ fiunt vel juxta morem patriciæ vilitatis gratiâ, vel alias ex honesto fine, igitur ad contestandum amorem castum, amicitiam pacem, reconciliationem, amorem, &c. *Ex istis omni culpâ vacant, quia honestatis virtutem inveniunt; oscula præsertim in scriptura verbis exemplis commendantur Gen. 27. Accidit in Iudee, & du mihi osculum fili mihi. Luc. 7. Christus Simonis, Osculum mihi non despicere. hoc autem &c.* I. Thesal. 5. salutare fratres enones in osculo sancto. Eadem autem est ratio de amplexibus & tactibus, ac complexibus numerum ob similem cauam, idque maxime inter consanguineos & conjugatos, vel sponsos contestandum amorem, amicitiam conjugalem &c. quo etiam referenda est delectatio quædam moralis honestatis capta ex ejusmodi osculis, amplexibus, vel tactibus, quam scilicet quis sumit ex osculo, amplexu vel tactu honesto manus exhibito in signum casti amoris vel amicitiae. potius est voluptas mentis, & gaudium animi de honesta amicitia & benevolentia, quam aliud sensu. Ut bene notat Tambur. lib. 2. c. 8. §. 1, n. 3.

II. Necessitatis.

681 **T**actus uti & aspectus (nam oscula & amplexus hic non habent locum) necessitatis dicuntur, qui necessariè fiunt in membris corporis.

poris etiam pudendis, tum alienis, utpote ad mendendum à medico &c. tum propriis, ad mundandam naturam &c. Et hi secluso omni affectu & consensu turpi utique omni culpâ vacant; cum necessitas non habeat legem. Idemque dicendum de tactu confractionis illorum membrorum ad sedandum pruritum in iis membris valde teneris maximè acutum & molestum, ut à confractione se continere difficultimum sit, esto sequatur aliqua commotio carnis, dummodo consensus absit, ut ex *Gerson*, & communis DD. notat *Sanch.* & *Layman*. addentes recte, non esse condemnandum peccati, qui ejusmodi molestissimum pruritum sedare conatur etiam cum animadverso periculo pollutionis; similiter tamen sine periculo consensus venerei, quia das operam rei licet, ut supra suo loco notatur, tametsi sit res plena periculi in ~~re~~ tam lubrica, praesertim in persona fragili.

III. Curiositatis vel levitatis.

Tactus, oscula, amplexus, uti & aspectus ⁶⁸² facti ex mera curiositate; levitate, vel joco, aut hilaritatis gratiâ circa personam ejusdem vel diversi sexus, dummodo ex ipso objecto non nimis turpes sint, & seclusa intentione libidinosa, & periculo consensus turpis, non nisi veniam culpam continent. Ita ex communissima DD. pluribus congestis *Sanch.* & *Laym.* l. c. eoque sensu intelligendi sunt DD., supra indicati, dum docent leviter tangere manum mulieris,

Uu 5

lioris,

682 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*
tieris, digitum contorquere, pedem pedi p-
mere esse veniale. Sed notanter dixi: *dum
dō ex objecto non nimis turpes sint juxta
etia §. 4. N. I.* Certè deliberate tangere immo-
tē (non item supra vestes) partes verendas per-
næ altetius, maximè diversi sexūs, cum id per-
& ex objecto suo magnam deformationem
heat, & ex natura sua ad libidinem excitandū
tendat, adeoque hominem gravissimo coles-
sūs periculo exponat, etiam si ex sola levitate
joco fiat, à mortali excusari non posse, omni-
fatentur. At verò quoad ejusmodi tactus cum
personā ejusdem sexūs v. g. dum simul be-
neant, vel natant &c. levitatem vel jocum à mor-
tali excusantem ad mittit Sanchez *lib. 9. dis. 2.*
n. 22. consentiente *Sylvio* apud Tambur. *civ.*
8. §. 2 n. 4. dicentes quod putamus admitti pos-
se, nō leviter, & quasi per transennam hoc fieri
non autem si omnino deliberatè: quia talis de-
tas & jocus deliberatus est nimis turpis & peri-
culosus. Plures casus huc facientes q. s. s. finem congeram. Denique se ipsum tangere
sola curiositate vel levitate seclusa intentione mo-
ra & periculo, per se solum esse veniale, jam sup-
notatum est.

IV. *Voluptatis vel delectationis gratia.*
683 **T**actus, oscula, amplexus, uti & aspectus
laèpissimè fiunt propter aliquam volup-
tem, vel delectationem sensibilem, quæ in ipsius
vel eorum objectis percipitur. Duplex autem hi-
distinguitur delectatio, *sensibilis venerea.* &
sensibilis tantum.

Delectatio libidinosa & venerea (jam toutes ad nauseam usque inculcata) est, quæ conseruit ex commotione vel alteratione partis inferioris ob motum spirituum generationi servientium: qualisque percipitur in ipsa copula, pollutione &c. Unde dicitur venerea, quia est ordinata naturaliter ad promovendam generationem, cui Venerem antiquitas stulta Deam præsidem faciebat. Delectatio sensibilis tantum dicitur, quæ solum consurgit ex naturali proportione potentiae ad objectum tactum, vel visum, naturaliter enim visus delectatur aspectu rei pulchritudinis, & potentia tactiva ex contactu rei molles vel delectabilis: ut si delecteris aspiciendo feminam pulchram, vel tangendo mollem carnem manus vel facieiæ fœminæ: Eodem omnino modo, quo delectaris aspectu alterius rei pulchritudinis vel molles absque omni ulteriori intentione ad delectationem libidinosam, carnalem, vel venereum ordinatam ad illicitam copulam vel seminationem. Ita quidem DD. communiter explicant. Subtilius Tambur lib. 7. c. 8. §. 1. a. num. 7. præter delectationem venereum libidinosam duplēm distinguit delectationem sensibilem naturalem tantum, & specialiter ex tactu, vel osculo fœminæ absque tamen ordine ulteriori ad libidinem. Sed legat, qui volet, nostrum Marchant cum multis. Sed sit

RESO

R E S O L U T I O

684 **D**electatio voluntaria captata vel admis-
deliberatè ex aspectibus, tactibus, oscu-
amplexibus, venerea semper est peccatum mor-
tale: sensibilis autem tantum, per se veniale tan-
tum: per accidens tamen sèpissimè mortale,
imò semper mortale circa objectum per le-
pe & obscenum. Ita D.D. cit. Expliq. brevi-
ter.

685 **I.** Venerea semper est peccatum mortale.
Certum apud omnes, & ratio eadem est, quæ
quæstio sequens probabitur: Insuper in ea de-
lectatione voluntaria nullâ dari parvitatem man-
riæ à mortali excusantem. Certè si delectatio mo-
rosa venerea de re turpi cogitata tantum mortale
est (ut ex communi suo loco probatur) quanto me-
gis mortale erit captata ex osculis, amplexibus
tactibus impudicis. Atque hac ratione intelligi
damnari ac prohiberi ab Alexandro VII. interca-
teras num. 40, hanc propositionem: *E*st possi-
*bilis opinio, que dicas esse tantum virtus
osculum habitum ob delectationem carnalem
& sensibilem, qua ex osculo oritur, scilicet pa-
riculo consensu anterioris, & pollutionis.*
Hæc ibi. Nam per delectationem carnalē videntur
omnino intelligi venerea seu libidinosa, vel fal-
tem sensibilis cum illa conjuncta, cum consensu
vel periculo consensu in illam veneream delecta-
tionem, juxta mox dicenda, et si absque pericu-
lo consensu anterioris in aliquod opus turpe, vel
pollutionis. Sed hæc salvo meliori judicio.

II. Sensibilis tantum delectatio per se est 686
veniale tantum. Ita communis DD. cum
Tambur. lib. 7. Decalog. cib. §. ult. n. 6. loquente
etiam de delectatione illa speciali non libidino-
sa. Ratio; quia delectatio illa sensibilis per se,
secluso omni periculo consensus turpis in de-
lectationem venereum, omni prorsus culpâ va-
cat: nam ex se ordinatur ad bonum finem, nec
in se inhonesta est; quod si ergo captetur ex
osculis, tactibus, aspectibus, ratione sui tantum
absque aliquo bono fine, est fanè deordinatio ali-
qua & abusus rei per se non malæ, ideoque per
se culpari veniale excedere non potest. Unde
vides meritò jam suprà concessum aspectum vel
tactum partis alioquin honestæ v. g. aspicere vel
tangere faciem, manus, brachia, &c. sectindum
Navarr.) etiam mammillam sceminae obicit
ex joco, levitate, curiositate, ex se nihil habere
mali, præter ipsum jocum vel levitatem venia-
lem; naū ut sic solam naturalem sensibilem pa-
tiunt delectationem: ergo secluso consensu ve-
nereo non est, undè mortalis culpæ condemna-
tur.

III. Per accidens tamen sæpiissimè mortale 687
peccatum fit delectatio illa sensibilis ratione ad-
juncti periculi consensus turpis: & hoc sensu ac
practice omnino vera est communis sententia
DD. ac ipsius Sanchez sœpè cit. lib. 9. disp. 46.
Oscula, amplexus, tactus voluptatis sensibili-
gratiā inter omnino solitus esse plerumque pec-
cata mortalia ob maximum coniunctum peri-
culum

culum delectationis venereæ , ac confessus turpis : & ratio sumitur ex manifesta experientia, quâ constat sapissimè , imò plerumque non sisti in illa delectatione sensibili tantum , sed nimis sàpè , ob sympatiam portiarum , exurgere etiam delectationem libidinosam venereum ; atque ideo ita voluntarie etantem sensibiliter in ejusmodi aspectibus , iubibus , osculis , plerumque se exponere periculum consensus turpis , saltem in ipsam delectationem libidinosam consurgenrem , si non etiam in consum aliquod opus turpe. Et hac ratione rursum diximus , amplexus , oscula , tactus , si fammorosè ob captandam delectationem sensitilem , præsertim inter duos diversi sexus , quia naturaliter consequitur commotio , & delectatio libidinosa , adeoque adest periculum confessus turpis , non posse excusari à mortali ; tunc amplexus ponitur causa proxima veræ libidinis : nifore æras infantilis aliquid amplius permittit , ut Sanchez eit , num. 13.

688 - IV. Imò semper peccatum mortale est delectatio sensibilis ex aspectu , vel tactu circa objectum per se turpe & obscenum. In hoc omnies consentiunt , & nos hactenus semper supposuimus. Ratio , imò experientia nimis manifesta est quia aspectus & tactus objecti obsceni vel partis dishonestæ corporis alterius , eti si fiant primariò ob delectationem sensibilem , tam naturaliter & inseparabiliter pariunt etiam delectationem libidinosam venereum , ut moralem impo-

impossibile sit, ut delectatio quæcunque sensibili ejus partis, quæ tam proxime inservit generationi, assumatur vel admittatur, quin concomitanter consurgat ipsa delectatio libidinosa: quare dum aliquis tam proximam inseparabilem, & efficacem causam libidinosæ delectationis voluntariè ponit, illam voluntariè procurare, & saltem indirectè velle convincitur, eoque ipso delinquere mortaliter: quæ ratio valde notanda est. Tandem si fiant ejusmodi tactus, amplexus cum periculo ipsius pollutionis, de hoc jam habes *suprà* *sext. 4.* satis. Jam sequitur principalis in hac materia valde intricata controversia, & delicata.

QUÆSTIO ALTERA.

Daturne parvitas materia excusans à mōrā tali in re venerea, vel materia luxuriae?

Differunt ista duo sicut magis & minus latè⁶⁸⁹ patens; nam res venerea propriè est ipsa copula, vel coitus carnalis, pollutio atque delectatio venerea ex commotione spirituum generationi servientium orta in & circa partes genitalies, & ad summum, quæ ad hoc proxime disponunt, ut tactus & agitatio partium genitalium &c. *Materia luxuriae* autem generalis ultra predictas res venereas ad ipsam generationem pertinentes, comprehendit omnem etiam impudicitiam seu occupationem potentiarum ac sensuum, præsertim tactus, circa res inhonestas, vel ad libidinem aliquo modo provocantes, de

quibus

quibus hactenius actum est. Jam vero non potest esse quæstio, an detur parvitas materia in re venerea quoad ipsam copulam & pollutionem seminatioem illicitam. De hoc enim sententia mentis ambigit, quin non: sed solum quoad delectationem libidinosam venerationem vel indirecte intentam, & consequenter quoad impudicitiam cordis, oris, aspectus &c. Etus &c. Pono duas resolutiones.

RESOLUTIO I.

690 In re venerea, hoc est, non tantum quoad copulam, pollutionem, distillationem libidinosam, seu quamcunque voluntariam efficiendum seminis illicitam, verum etiam quoad delectationem venereum seu libidinosam directe, deliberate intentam, quæ sitam, acceptam, per eticè saltem non potest esse parvitas materialis, causans à mortali: atque ideo omnis impudicitiam cordis, oris, aspectus, tactus, oscula, amplexus &c. facta causa delectationis venerae capitulo sicut omnis in illam deliberatus consensu complacentia semper est peccatum mortale. In re communissima, & mihi planè certa doctrina, quam latissime probat Rebellus de part. 2. lib. 3. q. 19. Less. lib. 4. de iust. 1. 119. Sanch. lib. 4. moral. c. 5. Laym. lib. 4. q. 5. c. 8. n. 2. Diana. part. 3. tract. 5. resol. 1. innumeris apud istos (quidquid cum paucis quibus contradicit Caram. in Regul. S. Benedicti infra citandus.) Ratio est; quia omnis

lectatio venerea & libidinosa naturâ suâ per se ordinatur ad copulam, imò re ipsa (ut benè docet Galenus apud citat.) est ipissima inchoatio pollutionis: quid enim est nisi motus humoris spermatici per spiritus generationi servientes incalescentis, & per certas arterias ad instrumentum generationis tendentis: ergo sicut deliberatè velle copulam, seu seminationem illicitam semper mortale est, ita etiam deliberatè velle eam delectationem, seu commotionem venereum in se, vel in alio, semper erit peccatum mortale: & sicut in ipsa copula vel seminatione illicita, ita & in ea delectatione, vel commotione illicita per se ordinata, & inchoante seminationem illicitam, nunquam poterit esse parvitas materiæ excusans à mortali, *sicutem practicè loquendo.* Neque enim praxi audienda est distinctio Caramuelis *Theol. Regul. sive in regul. S. Benedicti disp. 69. & 70.* Delectationem venereum esse quidem peccatum mortale, quandò pollutio graviter & propinque inchoata est: non item, si pollutio solùm leviter, tenuiter, & remotè inchoata sit. Etsi enim hoc speculative defendi posse fatear; practicè tamen nullo modo probari potest ob evidentissimum periculum in re tam lubrica & picea. Hic enim verissimè & certissimè: qui tangit picem, inquinabitur ab ea; etenim quantumvis minima delectatio & comotio venerea naturâ suâ tendens in majorem & majorem, ipsamque seminationem, & tam delectabiliter, voluntariè con-

690 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*
sentientem, ac maximè excitantem exponit
ximo & gravissimo periculo consentientiam
majorem delectationem, majusque peccatum
carnale. Qua ratione Sanchez *cit. lib. I. m. c. 6.* dicit (retractans suam contrariam sententiam
anteā traditam *lib. 9. mat. disp. 56.*) quia
quavis delectatione venerea deliberata
missa apertum est periculum incidenti in no-
jorem delectationem aliam manifestem
lem: quare nec audeo, nec unquam au-
sum excusare à confessionibus hujusmodi
delectationum quantumvis modicarum deli-
tionem.

RESOLUTIO altera.

691 **O**MNINO admittenda est parvitas man-
excusans à mortali in materia luxuria
ad impudicitiam cordis, oris, aspectus, rati-
&c. non tantum quoad delectationem sensi-
lem (de qua suprà) sed etiam quoad ipsam de-
lectationem venereum libidinosa directe
nime intentam, sed indirecte solùm voluntaria
in ejusmodi causa levi posita, vel non abla-
cluso consensu, & periculo consensu ini-
delectationem venereum, vel ulterius opus ve-
pe. Ita (præter DD. qui absolute, hic ad-
tunt parvitatem materiæ, & fortè nihil aliud
lunt, excepto Caramuele manifestè loquenti
delectatione venerea) expresse docet Val-
lib. 2. disp. 108. asserens, hac de re nullam
controversiam, cum DD. contrarium com-
miserter afferentes loquantur de delectatione ve-

tea directe intenta, vel volita. Castro-Pal. apud Tambur. cit. c. 8. §. 1. n. 8. vocat hanc communissimam DD. Sententiam admittentem in materia luxuriæ leve peccatum ex paritate materiae, aliisque citt. Filluc. tract. 30. in 6. precep. c. 9. toto, præcipue n. 18. & 19. Item par nobile fratribus Jacob March. Resol. Pastoral. p. I. c. 6. q. 6. Et Petrus Marchant. Trib. tom. 2. tract. 6. tit. 3. q. 2. §. 8. dub. 1. resol. 2. in fine, Ratio; quia valde rationabile, & consonum est fragilitati humanæ, quod homo sub peccato mortali non teneatur evitare omnem actionem levem, ex qua est periculum exurgendi aliquos motus delectationis venereæ, & cum hi motus longè facillimè exurgant, ut sint mortales, omnino requiri debet majus voluntarium, quam indirectum & virtuale in causâ maximè levi, & de se veniali tantum: alioquin certe oporteret condemnare peccati mortalis omnem conversionem non necessariam virorum cum fœminis, juvenum cum puellis, colloquia familiaria, choreas, aliasque recreations etiam honestas: cum in ijs facillimè intercurrant aspectus blandi, verba levia, tactus, oscula, amplexus, & alia hujusmodi venialia, ex quibus plerumque oriuntur motus aliqui venerei, quos tamen secluso consensu, ejusa; periculo una cum veniali causa sua meritò censemus veniales, quemadmodum & alia, quæ remotè tantum disponunt ad alia peccata mortalia; ut litigium ad homicidium, haustus superfluus ad ebrietatem &c. venialia

692 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. III.*
tantum merito censentur. Regula ergo à II
assignata, & recepta, & à nobis tradita de
pollutione indirecte voluntaria vel causata
tiori locum habere debet in delectatione venia
indirecte tantum voluntaria, nimirum Quia
causa posita est licita, vel venialis tam
mala, etiam delectatio preter intentum
surgens inculpata, vel venialis tantum
erit. Applica in exemplis hactenus datus
dictis inferenda est corollaria.

R E S O L U T I O

Variorum casuum in particulari.

692. **O** Sculari pueros ex amore tenerae infan-
tatis, complecti, tangere, capi-
delectationem sensibilem ex mollitie carni-
neræ, secluso consensu turpi, nullum vel veni-
tantum peccatum est. *Sanchez, Jacobus Mo-*
chant II. cc. Similiter ancillæ puerulos veliente
lavantes, eorumque pudenda tangentes va-
cientes, etsi motus sensualis, secluso con-
vel complacentiâ turpi exurgat: aut non
cant, si ita officium exigat; aut solum veniente
si ex curiositate faciant: mortaliter autem
care possunt, si id morose faciant ob morale
culum consensu libidinosi.

693 **I** Personæ ejusdem sexus simul balneari
natantes, ex curiositate vel levitate tantum
in partibus verecundis invicem alpientes,
motu sensualitatis, secluso consensu turpi,
sunt condemnandi peccati mortalis: Secu-

de personis diversi sexus, tunc enim semper est
morale periculum libidinis. Se ipsum autem
aspicere, veltangere ex curiositate, vel levitate,
seclusa intentione, complacentia, vel consensu
turpi, ordinarie veniale est; quia minor est inde-
centia & minus movent ad turpia propria, quam
aliena: ut etiam in superioribus notatum habes.

III. Chorea ducere, et si aspectibus, tacti-
bus, osculis, amplexibus solitis, delectatio sen-
sibi is captetur seclusa semper intentione, vel
consensu turpi, nullum, vel veniale tantum pec-
catum est. Cajetan. V. Chorea. Filiuc. tract. 33.

¶ 10. n. 224. ubi sic dicit; Rustici diebus festis
non sunt prohibendi a choreis, modo fiant
post Missam; tum quia alias otio vacarent,
quod pejus esset; tum quia sunt pro more Regio-
nis, & publicè coram aliis, ideoque magna ex-
parte auferunt libidinis occasio: Tum quia vi-
dentur conciliatrices amoris, & benevolentia
inter adolescentes & puellas in ordine ad matri-
monium. Sic ille sapienter.

IV. Cantare, dicere, legere turpia, pecca-
tum est iuxta intentionem facientis; si enim fi-
unt cum intentione vel complacentia turpi,
mortale; si ex curiositate vel levitate tantum, se-
cluso periculo consensu turpis, veniale cul-
pam habent; at verò componentes cantiones,
vel libros turpes ordinarie mortaliter peccant
ob scandalum saltem aliquorum: quemadmo-
dum etiam comoedias turpes exhibentes, de
quibus itidem jam mentio facta.

V. Mittere litteras amatorias, munera, &c. 696

694 Theal. Sacrament. Pars IV. Cap. III.

similiter peccatum est juxta intentionem
cientis: Si enim faciant ex intentione libida-
sa, vel animo provocandi alterutrum ad illu-
tam venerem, liquidò mortale erit: si ex illo
vitate, joco, vexatione vel recreatione, venia
per se loquendo: Si ad captandum, vel for-
tum honestum amorem in ordine ad memo-
nium, culpâ vacabit, præsertim inter jambo-
sos. Intellige semper: per se loquendo, nra
rum, secluso periculo proprio, vel alieno
nisi scriptio, pictura, &c. de se valde turpis
& ad libidinem provocans.

697 VI. Aspicere animalia coëuntia ex curio-
te vel levitate, secluso affectu libidinoso, non
veniale est; quia id non multum excitare fol-
libidinem; insuper eadem animalia, minorata
fertim, ut catellos, catos, &c. molliter tractari
mulcere, etiam eorum pudenda contrectare, de-
cres sanè castitatis amatoribus merito fugient
ex curiositate, vel levitate, nullâ concepcione
imputâ delectatione, non nisi veniale esse dicitur.
Sanchez lib. 9. disp. 46. n. 15. Aliosque
Diana part. 2. tract. 17. resol. 37. Quia inde
excitatur tam vehemes delectatio. Addi-
dem Diana. Et quamvis confriens inten-
dit brutorum semen expelleret ex curiositate
lud videndi, non esse mortale; quia non
mortale impedire bruti generationem,
efficere, ut abortiat, sicut nec ipsum na-
tum sit probabilius. Hæc Diana ex

chez. Oppositum autem docent Bonacina, & Salas apud eundem, & meritò mortale esse censet Tamburin. *cit. lib. 7. c. 8. §. 2. n. 5.* Quandò quis ita facheret ob delectationem sensibilem; quia tanta contrectatio pudendorum animalis, tam seriò facta ob sensibilem delectationem, principium ex se est impuræ libidinis. Denique si ejusmodi fierent ex affectu libidinoso ad ipsa animalia, maximè grandiora, non tantùm mortale esset, sed etiam spectaret ad peccatum bestialitatis tanquam actus quidam inchoatus. Et de his tandem satis.

C A P U T IV.

Sive

TRACTATUS APPENDIX,
DE
**ABORTUS PROCURATI
MALITIA ET POENIS.**

*Juxta Jus Commune & Constitutiones
SIXTI V. & GREGORII XIV.
PONTIFICUM.*

PRÆNOTIONES.

I. Abortus

EST ejectio foetus immaturi, ejusque⁶⁹⁸ vel inanimis adhuc, aut jam animati animâ rationali. Retinenda pro praxi omnino videtur communis

Xx 4

per-